

SEZĂTOAREA

REVISTĂ DE FOLKLOR

Anul VII No. 7. — 1 Septembrie 1902

MEMBRII ÎNTEMEIETORI AI REVISTEI :

Ioan Adam, Constanța ; I. Atanasiu, inv., Hîntești, Dorohoi ; D. Adămescu, inv., Dimăcheni, Dorohoi ; Preotul T. Bălășel, învățator, Ștefănești, Vileca ; I. Bondescu, învățator, Borocea, jud. Suceava ; G. G. Burghelca, deputat și avocat, Dorohoi ; I. Cosmescu, inv., Buftea, Ilfov ; I. Cosmescu, inv., Bunești, Argeș ; Gh. Cosmovici, institutor, Tg. Neamțului ; V. Costăchescu, inv., Pleșești, Suceava ; T. Daniilescu, inv., Farcasa, Suceava ; I. Dumitrescu, Buhoi, Bacău ; Gustav Duperré, Broșteni, Suceava ; Dr. Toma Dicescu, profesor, Cîmpulung ; Ștef. Florescu, inv., Buhoi, Bacău ; P. Gheorgheasa, inv., Cotirgaș-Broșteni, Suceava ; Artur Gorovei : P. Herescu, inv., Găinești-Mălini, Suceava ; Vasile Hudîță, inv., Bogdănești, Suceava ; Sorafim Ionescu, institutor, Falticeni, fost revizor școlar ; T. C. Ionescu, inv., Pașcani, Suceava ; Gh. Lupășcu, inv., Vascani, Suceava ; M. Lupescu, Directorul orfelinatului agricol «Ferdinand», Zorleni, Tutova ; Radu Marinescu, inv., Heciu-Lespezi, Suceava ; N. Mateescu, inv., Cîrligi, Neamț ; S. Mihăilescu, inv., Ruda-Dolhasca, Suceava ; D. Mindricel, inv., Mereni-de-jos, Vlașca ; I. Morariu, profesor, Buzeu ; I. Mrejeriă, inv., Crncea-Broșteni, Suceava ; I. T. Popoviță, inv., Bosia, Iași ; I. Postulachi, inv., Rădeni, Botoșani ; Rădulescu-Codin, inv., Priboeni, Muscel ; G. Rigo, Turcenii-de-sus, Gorj ; Dem. D. Stoenescu, Craiova ; Dobro Ștefănescu, inv., Urziceni, Ialomița ; N. Stoleriu, inv., Zorleni, Tutova ; Gr. Tabacariu, Fîntînele, Bacău ; I. Teodorescu, inv., Broșteni, Suceava ; D-ra Maria Todirescu, inv., Dolhasca, Suceava ; Gh. Teodorescu-Kirileanu, licențiat în drept, profesor, Iași ; N. Teodorescu, inv., jud. Tulcea ; Șimion Teodorescu-Kirileanu, inv., Zorleni, Tutova ; C. Teodorescu, institutor, Roman ; D. Teodorescu, normalist, Roman ; N. Trofin, inv., Baltătești, Neamț ; Șt. Șt. Tuțescu, publicist, Calafat ; Hristian N. Tapu, profesor la liceul «Unirea», Focșani ; A. Vasiliu, inv., Târnăuși, Suceava ; N. Vasiliu, inv., Pașcani, Suceava ; I. Voinea, inv., Mereni-de-sus, Vlașca ; Iuliu A. Zanne, București ; Paul Zarișopol.

FALTICENI

TIPOGRAFIA M. SAIDMAN

1902

Abonamentul: 3 lei pe an; 4 lei pentru străinătate.

A se adresa ori ce corespondență și abonamentele, D-lui Artur Gorovei, în Folticeni.

CUPRINSUL:

Bucătăria Țăranului	M. Lupescu
Cimilituri	Artur Gorovei
Tradiții locale:	
I. Vasile cel mare	L. Mrejeriu
Descintecă: De ursită, De desfăcut, De cei rei	I. D. Durău
Rămășițe istorice	M. Lupescu
Cintece	M. Lupescu

DE LA ADMINISTRAȚIE

Cotizații plătite: I. Cosmescu, Bemești, Argeș, 3 lei; I. Cosmescu, Buftea, Ilfov, 3 lei; I. Voinea, Mereni-de-sus, Vlaşca, 3 lei; P. Herescu, Găinești, 6 lei; Gh. Teodorescu-Kirileanu, 6 lei; I. Atanasiu, Hințești, 10 lei; Gr. Tabacariu, Fintinele, 4 lei; N. Vasiliu, Pașcani, 10 lei; Gh. Popescu-Ciocănel, 2 lei.

Abonamente primite: H. Popa, Zorleni, 3 lei; Gh. Pașcu, Iași, 3 lei; T. Bocancea, judecător, Cîmpulung (Bucovina), 4 lei;

Lista de subscripție

pentru ridicarea unui monument marelui nostru povestitor
Ion Creangă.

Suma din urmă	lei 28. 45
T. Bocancea, judecător, Cîmpulung (Bucovina)	2. 00
	<hr/>
	lei 30. 45

ȘEZĂȚOAREA

Anul VII.

Folticenî, 1 Septembrie 1902.

No. 7.

Bucătăria țaranului

Laptele acru de vaci se face *sadea* numai din lapte de vaci. El se ferbe, se pune în *oluri*, i se adaugă *cuib* și se lasă de se prinde. Laptele acru de vaci nu se face gros și bun ca cel de oi. Unele gospodine ferb laptele numai la început și apoi toarnă în vase și laptele crud, cum îl aduce de la vacă.

Zmîntîna se obține din lapte de vacă ori de oac. Laptele vacelor cu mîzași ne dă zmîntîna cea mai bună. Asemenea toamna și iarna se găsește zmîntîna mai multă pe *oluri*. Zmîntînă bună, multă și gălbie se capătă de la vacele ce au *mană*. Zmîntîna subțire, albicioasă și acră o dau vacele cărora li-i luată *mana*. Mana vacelor se ia de vrăjitoare prin farmece și descîtuce. Zmîntîna se mincă în multe feluri. Din ea se face untul; se amestecă cu brinză de vaci de se pregătește brinza cu zmîntînă; se ung alivencele se mincă *sadea*, presarată cu sare, cu mămăligă caldă; se pune peste găluște de li dă gust; se dreg borșurile, mai ales borșul cu carne de miel; se face din ea puț cu zmîntînă, ș. a.

Groșțiorul se ia de pe oale înainte de a se prinde bine și de a se înăcri laptele. El e întrebuințat la multe doftorii băbești. Peatră vinată arsă în foc și sfărnată ca făina de grâu, se amestecă cu groșțior și se face o alifie cu care se ung copiii cînd au bube dulci.

Groșțior frecat între două *oluri* (un fel de oale lungi, zugrumate la mijloc) încă e bun de bube dulci. Cu groșțior se dreg unele mîncări și se ung copiii mici cînd se scaldă. Groșțiorul se pune și pe unele bube.

Chișleag se numește laptele înăcrit ce rămîne în oale după ce s'au *zmîntînit*. Chișleagul, în unele locuri, se mincă ca laptele acru. El se *scoace* [se pune la foc de se încheagă în brinză] și tur-

nindu-se în strecurătoare, căpătăm *brînza de vaci*. Din zărul scurs din chişleagul scopt, se face *înăcreală*.

Din lapte se face şi *unt*. Untul se obţine şi din lapte de oi şi din cel de vaci. Din laptele de vacă untul se prepară aşa : Se pune laptele la prins în oale, se zmintinesc oalele prinse, punindu-se zmintina într'o oală anume sau într'un *budalău* (vas de ales unt, care e lungăreţ), şi se ia la bătut, dacă e în oală, cu o lingură mare, iar dacă e în budalău, cu *brighidău!* (o roţiţă bontilă, cu coadă lungă) până să *alege* untul. Unele femei, ca să se aleagă untul mai răpede, *scoc* (ferb) zmintina la foc, o răcesc şi apoi o iaŭ la bătut. Cînd untul s-a ales, se strînge boŭ, se spală în apă rece şi se sară, aşazîndu-l în anumite vase. Numai din lapte dulce sătenii nu ştiu toŭi a scoate untul. Cînd untul e galbăn şi frumos, vaca e *măncasă*; dacă e alb şi fără spor, vaca e *stricată* [i s'a luat mana].

Din lapte de oae untul se poate alege şi ca mai sus, dar şi în modul următor : să ia *jintuit* de sub caş (zama dulce ce rămîne după facerea caşului) se pune în *budacă* (un vas de brad) ori în *budie*, se lasă să se prindă ori să se înăcrească, şi apoi punîndu-se în budalău, se zbate cu brighidăul pînă se alege untul ; în urmă untul se face boŭ, se spală, se sară şi se aşază într'un vas, unde trebuie ţinut la răceală.

Unt *rînced* [stricat] şi iute, pe *cheptene* [pîeptene] cu brinză iute rasă de pe bărbînŭ se dă porcilor cînd sînt bolnavi de *brînă* [o boală la git]. Din unt cu ceapă prăjită se fac *prăjituri* ¹⁾ [un fel de sos] de se drege *zama* [borşul cu carne].

Zara e lichidul ce rămîne sub unt, după ce s'a ales. Ea are un gust acrişor. Zara se strînge în budăe, se lasă de se înăcreşte tare şi cu ea se fac verze, fasole ş. a., ţinînd locul borşului. Cînd zara e proaspătă şi groasă, se mănîncă cu mămăligă.

Unii săteni vara beŭ zară proaspătă, să le ŭie de sete.

Sărbuşca se face aşa : se ia zară de sub unt, se pune în ceaun pe foc şi cînd ferbe, c'o mină să *ŭirie* făină de popuşoi, iar cu alla se mestecă în ceaun, cu o lingură, ca să se amestece. Cînd a fert bine, se ia de pe foc, se răceşte şi apoi punîndu-se în blid, se dă de mîncare. Cine n'are zară de sub unt, face sărbuşcă şi cu zer.

1) Com. de Gh. Lupăscu, învăţator în Com. Pleşestî.

Samachișul sau *sămăchișul* ¹⁾ e un fel de lapte acru foarte acru și oțelit. El se minincă cu mămăligă rece. Sămăchișul se face din lapte acru, după ce se învechește. Unii zic *samachiș*, chișleagului.

Pocrișul ²⁾ sau *pocreala* e un lapte foarte acru. El se minincă în zile de fruct cu mămăligă. Sămăchișul e tot un soi de pocriș dar mai subțire.

Zărul e un lichid gălbui-albișor, ce rămâne cînd se face brînză de vaci, ori după ce se scoate din jîntuit urda. Zărul din brînză de vaci la început e acru-dulce, iar cel ce rămîne de la urdă e dulce; lasat mai multă vreme, se înăcrește tare (se oțelește) și căpătăm *năcreala* sau *înăcreala*. Zărul se dă pe la stîni cinilor și porcilor. Cu el se înpîetresc — după ce s'a topit în el *piatră acră* — unele scule care se boesc, cum și ouăle care se fac roși la Paști. Tot cu zăr se face și *dubala*, în care se dubesc peile de oi, înainte de a se face cojoace. În zăr se scald copiii slăbănogi, ca să se întărească, și tot în el se scaldă vara pe la stîni oamenii ce sufăr de durere de *chiept*.

Țițiiul e un fel de zară foarte acră, pe care-l minincă omul nevoeș, cînd n'are de altele.

Cașul se obține din lapte de oi. Mai în vechime, cînd sătenii aveau capre, laptele de oi se adăoga cu cel de capră în facerea cașului. Astăzi, în laptele de oi, se pune și *dulce* de vacă, ca să fie mai mult și ca să nu se *irosască* laptele de vacă. Cel mai bun caș însă se obține din laptele sadea de oi, și mai ales cătră toamnă.

Cașul se obține așa: se ia laptele de oi și se pune într'un cean mare; peste el se varsă *cheag*, anume pregătit în *chegorniceri* și se lasă de se încheagă bine; cînd laptele e încheagat, se ia un *tăujer* (un melesteu, culișer, băț gros) și se mestecă bine de se mărunțește, și cînd e amestecat bine, se pune în strecurătoare de se scurge de zăr. Acum avem cașul. Scurs bine, se pune pe poliță de se mai zvîntă, lăsîndu-se să *dospească* [să fermenteze] obținînd un gust acrișor.

Cînd cașul e în zăr, se zice *caș dulce*; el e gustos, dar nu poți

1). Sămăchiș zic Dorneni.

2). Com. de I. Teodorescu, Cotirgaș.

minca mult, fiind sățios. Caș dulce în zăr se dă de pomană de sufletul morților și se duce și la biserică ca jertfă.

Pină nu mininci caș dulce, nu e bine să te scalzi, că te apucă rigurile.

Cașul dulce se duce jertfă la biserică mai ales la Sf. Gheorghe, cind ciobanii fac vrăji, ca fermecătoarele să nu poată lua mana oilor.

Cașul cel mai gustos îl dau oile cu mană. Din caș dulce știu sătenii că și-au clădit odată țigani biserica..

Caș dulce se mai poate obține punând în lapte în loc de cheag, *năcreală*.

Cașul dulce frământat cu sare, se minincă cu mămăligă caldă.

Brînza de oi e unul din alimentele cele mai de samă a săteanului nostru; muntenii, mai ales, numai în el dovedesc. Ea se prepară din caș.

Cind brinza e scursă de zăr și uscată, și cind începe ori este fermentată, se ia cașul, se curăță de coji, se pune într'o covată, și aici se frământă foarte bine cu sare. Cind e frământată de ajuns, se pune în bărbînă ori în budăe, și acolo se indeasă ori se bate cu *braiul*, un pilug de lemn rotund la capăt și cu *scrijă'itură* [crestături] pe el. Bătută bine, ca să nu rămie loc printre ea, se pune bărbînța în camară, la răcoare, ori în beci. Una, aș obiceiul de pun de-asupra puțin nisip ori lut, spre a nu se resufla brinza. Lucrarea aceasta se numește *bătutul* brinzei. Brinza se bate și în beșici de vacă.

Bunătatea brinzei de oi atîrnă de la meșteșugul baciului de a prepara cașul și de la chipul de a o *bate* la puțină și a o sara.

Brinza de oi se minincă cu mămăliguță caldă. Ea e o mîncare plăcută în tot timpul anului, dar se trece mai mult în *săptămîna albă*, de dinaintea postului mare.

Brinză iute de oi, cu unt iute — *rinced* — pe cheptene părăsit (cules din gunoae, zvirlit) se dă porcilor cind zac de *brîncă* [o boală de grumaz]. Cind brinza e prea iute ca să se poată minca, se topește în *hîrb* ori în *hîrgău* și se amestecă ori cu un ou *batut* ori cu *cir* de mămăligă.

Brinza zburată se face și din lapte de oi și din lapte de vaci. Ea se face așa: se ia lapte dulce, se pune pe foc la fier și în el se toarnă puțină *inăcreală* ori zăr acru, sau în fine ori ce soi de acrituri, de se *zboară* laptele. Cind laptele e *zburat* (*corăslit*, prefăcut în brinză) se strecură în strecurătoare, de se scurge, și ceea ce

rămîne e *brînză zburată* orî *caș cu înăcreală*. Cașul cu înăcreală nu se poate coaserva mult. El, frămîntat cu sare, se mininecă cu mă-măliguță caldă; unia, spre a-l face mai bun, îl topesc, amestecîndu-l cu brînză iute. Brînză zburată e sășioasă. Ea se face primavara, ina-
inte de a se *pune oile pe brînză*.

M. Lupescu.

CIMILITURI

Degetele.

80. Am zece copilași cu cite o
jumătate de căciulă în cap. —
Rudeanu.

Desagi.

81. Pe valea lui Văituș
vine o merlă cu două guși. —
Bălășel.

Dinții.

82. Doisprezece parmaci, ¹⁾
într'al cui c... îi bagî. — Bălășel.

Dovleacul.

83. Am un cal, și el un' se culcă,
își face culcuș ca epurele. —
Rudeanu.

Fasola.

84. Hendriță
mendriță
circei toboriță. — Bălășel.

85. Ce-î în fundul oalei
cercelul Doamnei? — A. Vas.

86. Păsăruie rue,
pă copaci să sue. — Rudeanu.

87. C... crețe

pe cotețe,
eū le 'ndes
și ele es. — Lupescu.

88. Răscări, crăscări să aibă,
s-ar sui la cer. — I. Dimitrescu.

Fierul de prins șoareci (cătușa)

89. Obiliță tălărăscă,
cine o ghici, să se zgîrcească. —
Rudeanu.

Foarfecele.

90. Două late-alăturate,
două 'nguste cirligate. — A. Vas.

Fulgul.

91. La trup sint ușor,
fără aripă sbor. — Bălășel.

Furca.

92. Am două surori: una șede
afară și n'o plouă, și alta la
acioală ²⁾ și o plouă — Bălășel.

94. Cumătră așchielă
șede nepeptănată
și dă păr la fiecare. — S. T. K.

1) Stobori cu cari se închide curtea sau grădina. 2) Adăpost.

93. Am zece fete :

cinci pe clae,
cinci sub clae ;
pe cele de pe clae
le plouă,
pe cele de sub clae
nu le plouă. — Bălășel.

Furnica.

94. La cap ciuciū,
la c . . ciuciū
la mijloc fiiu, fiiu. — S. T. K.

Furtuna.

95. Ce trece prin vamă
și nu se bagă de samă ? —
Rudeanu.

Fusul.

96. Huha 'n sus,
huba 'n jos ;
cînd a însăra
huba îi sătulă. — Lupescu.

a) Huha 'n sus,
și huba 'n jos,
și de sară burduhanos. —
A. Vasiliu.

b) Burduf in sus,
burduf in jos,
cînd cauți noaptea
burduhanos. — A. Vasiliu.

Garafa.

97. Am o rață toaipă
hoaită,
cu 'n picior turului
burului,
și unul păhărnicește. — S. T. K.

Gaza.

98. Burduhoasa
umple casa. — A. Vasiliu.

Ghiața.

99. Mă suiți în deal la Văduleasa
ca să încep o cusătură
fără leac de tivitură. — S. T. K.

Ghimpele.

100. Am un cățel mititel,
mușcă pe Vodă de picior. —
Bălășel.

Ghinda.

101. Am un butucaș : dintr'un ca-
păt fac o covășică, și din celalt
capăt două căușele — A. Vasiliu.

102. Am un trunchiū : îl sparg în
două, și fac două blăni de pat,
două albi și un potcap. — Bălășel.

103. Ce spinzură belit ? — Bălășel.

a) Ce șade spinzurat ? — Rudeanu.

Gîndul.

104. Nuelușă vînzăță
ocolesc țara cu ea. — Bălășel.

Gisca.

105. Tiugă (ligvă, tivgă, saū litvă)
tutuiană
țipă noaptea pe poeană. — Bălășel

Glonțul.

106. Tărlăcuță brează
tot cîmpul nechează. —
V. A. Forescu.

Grinda [grinzile casei].

107. Coamele ernează
și trupul vărează. — A. Vasiliu

108. Am patruzeci de copii
culeați toți la un căpălii
și nu se ceartă de loc —
Rudeanu.

Harapnicul.

109. Ce-î în grindă
și colindă,
și pișcă de prăpădește? — S. T. K.

Harbuzul (lubenița).

110. Am un iezișor cu apa roșie,
cu peștii negri și malurile verzi.
A. Vasiliu.

a) Am o fântină : apa roșie,
ghizdurile negre. — Bălășel.

b) Între două dealuri curge apă
roșă și cu pește negru. —
S. T. K.

111. Am o lădiță
plină de călugărițe. — Bălășel.

112. Mă duseiū la buduleasă
să înceapă o începătură
fără leac de tivitură. — S. T. K.
(Glodenî Parpanița)

113. Am o uleică cu miere
ascunsă în buruene. S. T. K.

Holdele.

115. Am un picior de muscal
șede pe un virf de deal.
(Din Cristești, Suceava)

Iepurele.

116. La deal fug de nu m'ajungî,
la vale cad în brînci. — S. T. K.

117. Ce iese cîont din pădure?
Băl.

118. Șușoi
mîndroi
șede'ntre doi bașcalii. 1) — Băl.

Inelul.

119. Șede Făt-frumos
pe un munte de os. —
V. A. Forescu.

120. Frigare dă carne
și carne dă aur. — Rudeanu.

121. Turtel
burtel
băgat în c. de vițel. — Băl.

Imblăciul.

122. Două lemne hodolemne,
și la mijloc un grumaz de piele.
A. Vas.

Jirul, porcii și lupii.

123. Picurușii picură,
trăpădușii trăpădă,
Mogoșoaea șede'n cale. — I. Dim.

a) Picurușu picură
trăpădușu trăpădă
gidilușu gidilă. — Rudeanu.

b) Trăpădușul treapădă,
picurușul picură,
Halea, Malea
ține calea. — A. Vas.

1). Bașcalia — corpulout, voinic, care n'are teamă de nimic.

Lăcata.

124. Domnișor cu haine scurte
mare lege ține'n curte.

V. A. Forescu.

125. Țiganul cu haine scurte
rămîne singur în curte. —

I. Dim.

Lăcusta.

126. Săritură de cîntă, în urmă
nimic. — I. Dim.

Limba.

127. Am un butucaș de tei,
umblă prin bordei
și strigă Maștei, Maștei. —

A. Vas.

Lingurele

128. Sus lună
jos răsună,
ceucele s'adună. S. T. K.

129. Pă valea lui Istrate
ies ciorile 'ncărcate. —
Rudeanu.

130. Am nouă oi cu capetele
în obor și coadele afară --
Bălășel.

Livada.

131. Mă dusei după casă,
văzui mare mireasă. —
S. T. K.

Lopata și mălaiul.

132. Am o călălușă neagră,

toată ziua bate din coadă:

--Tuști babă pe lopată!

--Vine babă și-mi arată. —

A. Vasiliu.

Luleaua.

133. Gușă, gușă, găinușă,
vină, na, cenușă. — A. Vas.

a) Găinușă ciușă
trage 'n nas cenușă. — A. Vasiliu

b) Găinușă ciușă
dă cu ciocu pînă cenușă — Rudeanu.

Lumina.

134. Durda groasă
umple casa. — Rudeanu.

Luna.

135. Am mișă potcovită
șede pe-o casă șindilită. — A. Vas.

136. Am o găină boghietă
umblă noapte pe sub părete —
A. Vas.

Lupul.

137. Cine șede în brinci
sus la vie
rozînd materie ? — S. T. K.

138. Noaptea ochii îi steclește
și cînd urlă te 'ngrozește —
S. T. K.

Artur Gorovei

Tradiții locale

1. Vasile Cel Mare

Sătenii din Crucea, (com. Broșteni, jud. Suceava) pomenesc des în vorbirele lor despre trecut, pe un haiduc cunoscut sub numele de **Vasile Cel Mare**, iar povestea lui se știe pînă și de copii. Din cei cari trăesc, nu l-a apucat nimeni, căci a trecut hăt mult peste sula de ani de cînd a haiducit Vasile Cel Mare. Viața și faptele acestui om, așa după cum se povestesc, sînt vrednice de cunoscut.

Vasile Cel Mare era de loc din satul Ciocănești, cum spun unii, iar după cum spun alții din satul Boului. Amîndouă satele sînt în Bucovina. În urma unor hoji făcute în Cîmpulung (Bucovina) cu tovarășii săi, Ștefan Rusu și Andrei Rusu, urmăriți de poteră, trec muntele Tedirescu, vin în Crucea și se tocmesc slugă pe la oameni. Vasile Cel Mare s'a apucat slugă la Gheorghe Cozan, care era vornicul satului pe vremea aceea.

Într-o zi Gheorghe Cozan, îi bănuște lui Vasile Cel Mare că de ce nu scoate afară niște poloboace cu curechiu; era în vreme de toamnă. Atunci Vasile își suflică minecile, scoate petrele din poloboace, de pe curechiu, și apucînd pe rînd, cite-un poloboc, cu o mină de sus și cu alta de jos, le-a scos pe toate afară.

Și Gheorghe Cozan și femeia lui, Sofronia Groasa, s'aun minuat de puterea lui Vasile Cel Mare și au început a prinde grijă.

În primă-vară, Vasile, și-a luat rămas bun de la Gheorghe Cozan, și fără să vrea a-și lua simbria, a plecat.

În drum, s'a oprit la o crișmă în **Gura-Negrîi** (Dorna) unde a băut în trei zile, trei vedre de vin; în această vreme, pușcă cu pistoalele în gura cuptorului de sărea cărbunii din vatră în toate părțile.

Mai pe urmă, s'a dus tocmai în Pirăul-Pînteii la un om **Furtună**, unde s'a tocmît iar slugă. Tocmai se întimplase să vie în sat o laie de țigani din prundu Ieșului, și făceau multe neajunsuri oamenilor. S'aun încercat ei să-i scoată, dar n'a fost chip că erau mulți țigani și îndrăzneți din cale afară. Era cam o săptămînă pînă în Sfîntul Gheorghe, cînd oamenii se adunase la crișmă să se slătuiască pentru varatul vitelor; din vorbă în vorbă ajung la țigani și nu le da în gînd cum să-i scoată. Vasile cel Mare, care era de față, iese dintre ei, ia un girneț de fag și merge la un țigan cerînd să-i

facă o măciucă de fer. Țiganul pentru plată îi face bucuros, ba i-o și tocmeste în gîrneț, legindu-o în patru verigi. Iese apoi de la țigan și plecînd printre corturi, răstoarnă citeva; țiganii se înșiră după Vasile, care o rupe de fugă. Cînd i-a venit bine, se întoarce și începe a-i pocni cu măciuca așa, că pe care cum îl pălea și cădea. Ceilalți din urmă au rupt-o de fugă 'napoi, și-au luat corturile și ce mai aveau, și-au luat-o la sănătoasa.

Oamenii, de bucurie, au început care de care să deie vin și să-l cinstească, dar el n'a primit. Nicî simbria de la Furtună n'a vrut s'o iee și a plecat. Și-a adunat tovarășii vechi și alții noi — cam 12 de toți — și a cutreeră munții de la hotarul Bucovinei, Muntele Lung, Goia, Băeșescul, prăpădînd mai ales prin Humor, Cîmpulung și alte locuri din părțile acelea. Poterile îi urmăreau însă din toate părțile, o parte din tăvarășii lui au fost prinși între care și *Crețu*.

Cei rămași, cu Vasile cel Mare, s'au întors în Cruce la Nichita lui Vasile a Nicului; pe aici au umblat mai multă vreme fără să se atingă de avutul oamenilor și fără ca să facă potlogări de rînd. *De multe ori, Vasile cel Mare ajuta pe năcijiți și nu suscrea ca tovarășii săi să facă rău oamenilor.* Cînd au plecat din Cruce, după ce au făcut cinste la crîsmă cu oamenii din sat, au văzut trei corbi: — De amu perim, fraților! a zis Vasile cel Mare. Au suit Grințieșul și s'au dus la fundul Bistriței din Ardeal, iar de-acolo pe munții Țibleșului, unde și-a cîntat Vasile cîntecul:

Frunză verde iarbă mare,
 colea 'n jos pe lingă vale,
 trece-un căpitan călare
 cu trei sute de catane,
 după Vasile Cel Mare.
 Stai Vasile nu fugi
 că grea poteră te-ajunge.
 Las potera să m'ajungă
 că-s voinic, nu-s blăstămat,

is voinic cu Căpineag
 știu poterii ce să-i fac.
 M'oiu pleca după un fag
 și-oiu ridica cu 'n baltag
 și pe toți i-oiu face prag.
 Foaie verde măr mustos,
 rămii Țibliș sănătos!
 N'a fi astă-zî, n'a fi minî
 cînd oiū mai călca pe tinî.

De aici s'a coborît la fundul Bistriței. Pe cînd mergea cu un tovarăș al său pe drum, urmărit de poteră, a fost împușcat de un Comis, care-l pîndea dintr'un cerdac. Tovarășul său, l-a luat în spate și-l ducea, dar fiind că-l ajungea potera, Vasile Cel Mare a zis tovarășului său să-l lese pe dinsul, iar el să fugă, să nu-l prindă potera.

Un prost găsiindu-l jos, i-a tăiet capul și l-a dus la Suceava, unde era cerut.

Rămășițe din timpul lui Vasile Cel Mare se găsesse în dosul *Tarnițelor* (munte). Cînd umbla el în haiducie prin Bucovina, își avea făcut un bordei în tre stîncile cele mari de pe acest munte, unde se adăpostea de vremuri rele. Urme de-ale bordeiului se găsesc și azi. Se zice că o femeie din Gemene (Bucovina) a găsit multe odoare, în bordeiul lui Vasile Cel Mare din Tarniți.

(Auzită în Crucea Broscenț, de la Costache Cojocariu, de 70 ani).

Leon Mrejeriu.

II de S.T.K. Cu pag

DESCÎNTECE

DE URSITA

Descîntătoarea ia un cuțit, păr de porc, și sămință de cînepă, invălește focul cu cuțitul și zice: „Foc, focșorul meu, cū te invălese și tu să te desvălești, să te faci un șerpe balaur cu solzii de aur, cu aripele de foc, cu pliscul de oțel. să te duci țara în lungiș și în curmezis, unde-a fi ursitorul, să-l efi și să-l izbești, la dînsa să-l pornești, prin pădure fără sine și prin sat fără rușine, prin gloduri nefrinte, prin ape nerupte, să sară gardurile fără pirlaz, să între'n casă fără de obraz, să nu stee în loc cum nu stă păru'n foc (aruncă în foc cîteva fire de păr de porc); să plesniască, să trăsniască (pune pe foc cîteva semințe de cînepă) și la dînsul să pornească“. După ce i s'a descîntat, își pune cuțitul la căpătăiū, și noaptea își visează ursitul. Înainte de a se culca, face 12 mătăniū în curmezis și zice: „Eū te dărueșc cu 12 mătăniū, tu să mă dăruești cu ursitul meu, în vis să-l visez și aevea să-l văz“.

DE DESFĂCUT

Se descîntă în apă din Siret în care este pus un mănunchiū de busuioc și un ban de argint. — Buna dimineață apă albă — Mulțămesc culare negru. — Da de ce s negru? De fapt, de dat. Cu astă apă curată, luminată, eū frumos m-oīū spăla de fapt, și de dat; eofa 'n mîna mī-oīū lua, la fîntina lui Iordan oīū pleca, pe cararea lui Adam; dușmanū, pizmașii în pămînt m-aū izbit, Maica-Domnului m-a făzut, de mîna dreaptă m-a luat, pe ghizdele de marmură m-a

așezat, cu apa Mirului m-a scaldat, cu dragostea m-a îmbrăcat, cu *libostia* m-a încălțat, buciium în mână mi-a dat, pe calul lui Sf. Gheorghe m-a încălecat, prin mijlocul orașului m-a purtat, ș'am buciumat, ș'am trimbițat, toate fefele la mine le-am plecat, și toți boerii, și toți negustorii. Răsal soare, frățioare, purcede pe cale, pe cărare, cu ciuboșica de argint, cu glasul de cue; eū mai mare peste toate florile, peste toți trandafinii; eū mai arătos, și eū mai frumos." — Cu apa în care s-a descintat se spală cel căruia i se face descintecul, și zoile se aruncă în Siret.

DE CEI REI

Se descintă în borș crud, în care se află un pletroiū ca acela cu care se pisează usturoiul și se face mujdeū. „S-o sinicat și s'o minicat, Ștefan Vodă s'o suit într'un deal, ș'o tăiet un cal ș'o făcut un bal, și toate bubele le o chemat, pe cei răi nu i-o chemat. Ei s'o miniet ș'o inceput a trăsni ș'a plesni, și s'o dus în Dunărea să se 'nnece. O încălecat pe un cal de piatră. Când o ajuns la Dunărea, cei răi s'o inecat, calu o erapat și eutare o rămas curat, luminat, ca argintul cel vărsat, cum Maica-Precista l-a lăsat" — Se spală apoi cu acest borș descintat, și se dă să bea bolnavul.

(Spuse de Maria V. Axinte Ferariu, din Buhoci, jud. Bacău).

Culese de I. Dim. Durău.

Rămășițe Istorice

Orfanul Gh. T. Corneanu, feciorul lui Toader Corneanu, mort, și al Elenei T. Corneanu, țarancă, care trăiește în Lespezi, județul Suceava, vine într'o zi și mă întreabă:

— Domnule, eu stind în vacanță acasă am auzit pe unii flăcăi zicindu-și ca bajocură „*măi Dacule*"; iar unele femei și fete ziceau flăcăilor, care nu erau de treabă: „aista par' că-i *nu dac*"; ce-a fi însămnind cuvintul aista?

Am cercetat pe orfan dacă nu zic *drac* în loc de *dac* și el m'a asigurat că a tras bine samă la cuvint și ziceau *dac*, nu *drac*.

Atunci am căutat să-l talmăcesc într'un fel.

— Dacă eu adevărat ai auzit cuvintul *dac*, ca bajocură dată flăcăilor cu apucături rele, atunci să știți ca aista-i un cuvint vechiū, și se păstrează de pe vremea colonizării Daciei. Romanii erau oa-

menî mai învăţaţi, şi cu obiceiuri mai blinde; Dacii erau salbatecii cu totul şi răi. Cuvîntul acesta trebuie să se fi păstrat din vechime între Romîni, dat ca bajocură celor răi, care erau asămînaţi cu salbatecii Dacî. Cuvîntul trăeşte în popor. Interpretarea dată de mine e de datoria celor competenţi s'o îndrepte.

M. Lupescu

CÎNTECE

478.—Fată de birău
şi de mojie rău
ce faci la pirău,
rogî pe D-zeu
că să te ieui cîu ?
Fată, te-oî lua
cînd voiū vedea
douăsprezece cîrci
toate cu papuci,
culegînd la nucî ;
şi-ncă te-oîū lua
fată, lua,
cînd voiū vedea
ursul cu nadragi
păstor după vaci ;
şi 'ncă te-oîū lua,
fată, lua,
cînd voiū vedea
lupu cu cimpoiū
ciobonaş la oi,
şi 'ncă te-oî lua,
fată, lua,
cînd voiū vedea
un iepure schiop
intr'un virî de plop
trierînd la bob ;
şi 'ncă te-oîū lua
fată, lua,
cînd voiū vedea

cucoş cu ismene
culegînd surcele
să ne-ncălzim la ele.

479.—Frunză verde de nagară
foametea s'o 'nlins în ţară
şi ea bate măi cu foc
saracu fără noroc.
Ardă 'n focu cel nestîns
cine foamete o adus ;
viernii trupu să-î miulnce,
ciuma să-î ripească pruncî,
că mult chin şi mult alîau
duce sufletu sarman,
mult amar şi multă jale
o căzut pe capu jărel.
Încotro ochiî şi-ntorcî,
nu dai de cit de calicî,
şi-ncotro te vei întoarce
vezi numai case sarace.
Foamea mi te prăpădeşte
moartea lute te coseşte
şi te pune la hodină
ca pe-o creangă de sulcină,
mi te toarnă la pămînt
ca pana ce zboară 'n vînt.
N'ar ajunge cit clipeşti
şi ar fi afurisit
cine foamete o stîrnit,

cine muscali o chemat
și-n țară i-o răvârsat.
De cînd muscali-s prin țară
foamea crudă ne omoară,
birurile s-o mulțit,
oamenii o calicit,
nevestele-o văduvit,
fete multe-o 'mbătrînit
și talharii s'o 'mulțit.

480.—Frunzuliță de matasă
dă-mi drumu puicuță 'n casă
c'afară plouă de varsă,
și nu plouă cum se plouă
ci plouă cu peatră 'n două.
—Eu în casă ț-aș da drumu
da mi-î teamă de nebunu,
că mîreazu-î bat în pat,
cu pușca plină la cap,
cu pistoale la picioare,
cînd de cînd să ne omoare.
Pinea 'n covată dospește,
focu'n vatră dudăește,
copilu 'n leagăn răcnește,
și el stă și mă pîndește;
da mai stăi macar o țiră
p'n ce pinea-oî frămînta,
copilu l oî adapa,
ș-oî ieși la dumneta.
Ea pinea ș-o frămîntat,
copilu l-o adăpat.
la ibovnic o eșit.
El de mîna o luat-o,
și la plai o apucat-o.
la plaiul voinicilor
la fintina cucilor.
Pădurele s-o mirat,
ei acolo s-o culcat.
Ea dimineața s-o sculat,
pe ochi negri s-o spalăt,

la răsărit s'o 'nchinat,
pe dînsu l-o clătinat.
—Scoală, puî, să-ți cat în cap.
—Tu în cap mi-ai mai catat,
cu lacrimi nu m-ai udat;
tu pe mine m-ai urit
și drumu l-ai îngrozit,
—Nici pe tine te-am urit,
nici drumu m-o îngrozit,
da 'mî pare rău ce-am făcut.
I-auzi bade cîntă cucu
la ce mi-am lasat cu copilu,
dă-mi drumu ca să mi-l ieui
să-l sărut, drăguțu meu.
—Eui, puicuță, ț-aș da drumu
ca să-ți aduci tu copilu,
da barbatu te-a pușca
și inima mi-a crapa.
La catane m-a lua
și tu acasă îi pleca.
La catane l-o luat,
ea acasă o plecat,
la fereastră-o ascultat,
cum barbatu legana
și copilului cînta.
—Haide liuliu! pîn de sară
că mătă-î curvă prin țară;
haide liu-liu! pînă mine
că mătă-î curvă prin lume.
Cînd cîntecu o gătat
ea în casa o intrat.
—Buna ziua bădișor!
—Mulțămesc puîuț de dor.
—Da un-ți-î femeea, bade?
—Da-î dusă la țirgurele
cu semînți de viorele.
—Cite s-o iertat pe lume
iartă-mă și tu pe mine
că eui ți-s femeea, bade.
—Eui, puicuță, te-aș ierta

da inima mi-a crapa
lasă-mă mai bine-așa.

481 — Frunzuleana poamă neagră
puiculița mea cea dragă
trece drumu nici mă-ntreabă
parcă cineva o roagă.
Eū ca tine am mai văzut,
mai de soī și mai de viță,
nu ca tine-o rămășiță.

Mulțămese lui Domnu sfīnt
c'am făcut un pas la cīmp ;
ce am văzut m-am bucurat :
am văzut o copiliță
albă ca o libidiță,
cu păru lasat pe țigă ;
cit pe țigle cit pe spale,
m'o luat fiori de moarte.
Lasă-mă bădiță'n pace
mie iubirea nu-mi place.
Nu sint floare din grădină
să mă poarte toți pe mină,
ei-s floare de prin nori ;
iubește-mă c'aī să mori

482. — Foae verde de arsinic
vine lelea pe colnic
răsucind la burangic.
De trei zile răsucește
și pe foc nu mai sporește,
nici din furcă nu gătește.
Bate-o, doamne, ș-o trăsnește,
de dinsa mă curățește,
că de casă nu gindește ;
bate-o, doamne, ș-o detună
de nimic nu este bună ;
bate-o, doamne, D-dzău
ca să scap de-un lucru rău.

483. — Ș-apoi foae liliac
la fintina cu cerdar
este un trandafir de leac,

ci să fac ca să mi-l sap
să mi-l puī sara la cap
să miargă miroznă 'n sat
să vie cine mi-i drag,
să vie pină la prag
să-mi pue mina la cap
să mă 'ntrebe de ce zae ;
orī de cori, orī de varsat
orī de dor de-amorczat.

484. — Foae verde iarbă neagră
la fintina din dumbravă
șade doru și bea apă,
și cum șadi mă intrebă
de ce-s tinără și slabă.

Eū, dorule, drept ț-oī spune,
c'am trăit cu greū pe lume ;
soacră-mea nu mi-o fost mamă,
barbatu nu mi-o fost frate
să-i fie milă a mă bate.
Peste vale la o casă
să jălnia o vorniceasă
e-o bătut-o vornicu
să spue ibovnicu.

Ibovnicu nu l-oī spune
să mă puī și pe-un cărbune,
să mă puī chiar pe frigare
ibovnicu nu-l știū care ;
de m-ar pune pe-o țăpușă,
ibovnicu-i după ușă
intr-o oală cu cenușă.

Vlădica că-i vlădică
și tot are ibovnică,
potropopu-i potropop
și tot are șapte, opt,
furnica șede-n pămīnt
și tot are ibovnic ;
dară eū că-s lumicioasă
să nu mi-l țin sub fereastră ?

485 — Foae verde peliniță

mă luaî pe cea uliã,
 mă'ntilniî cu-a mea puîcuã.
 Eũ am ris, dar ea n'o ris
 foc la inimã mi-o pus,
 eu am grãit, ea n'o grãit
 vai, la inimã m-o fript.
 Acasã m'am învîrtit
 mama masa mi-o gãtit.
 —Maicã, maîculiãta mea,
 ia masa, cã nu mîbine,
 deşterne-mî cã nu mã cule
 gãtã murgu sã mã duc.
 —Dragu maicei nu te duce
 ceru-î mare, stele-s multe,
 şî maî mici şî maî mărunte.
 satu-î mare, fete-s multe
 şî maî maî mari şî maî mărunte.
 —Şi de geaba maicã-mî zici
 maî mult inima mi-o strici;
 cã ceru-î mare, stele-s multe
 dar ca luna
 nu-î nici uua,
 cã luna de luminoasã
 şî ca puica de frumoasã;
 şî ca luna de vãzutã
 şî ca puica de plãcutã.
 El de mã-sa n'o ascultat
 calul şî l-o înşãuat,
 şî dupã puicã o plecat.
 La puica cînd o ajuns
 murgu-aşa o rînechezat,
 poarta 'n trei s'o despîcat,
 şî el aşa o oftat
 inima s'o clãtinat
 şî puica ş'o întrebat:
 —Puicã, puîculiãta mea,
 cînd am ris
 de ce n'ai ris
 foc la inimã mi-ai pus?

(Culese din jud. Suceava)

ş'am vorbit
 şî n'ai vorbit
 de drept m-ai ars şî m-ai fript?
 Cãtrã mine te jurai
 cã pe altul nu maî ai,
 te jurai pe sfîntul soare
 şî pe sfîntele icoane,
 ş'am venit şî te-am prins faã
 cum te ţineaũ trei pe brațe:
 cu unul te sãrutaî,
 cu unul te dezmerdaî,
 la unul fiã o daî,
 şî atunci cã mi-ai rãspuns:
 dragã, cumpãrã-mi ce ãm spus
 sã nu ieî rochiã verde
 cã sunt dragã cui mã vede,
 s'o ieî neagrã ghivizie
 sã-î fiũ dragã numai ţie
 dacã vrei sã-î fiũ sojie.

486 — Frunzuşoara trei masline
 ce-aud eũ puicã, de tine!
 Am auzit şî nu prea bine
 cã vrei sã te leşi de mine.
 Lasã-te la D-zeũ
 cã mie nu-mî pare rãu;
 da o leacã mi cade greũ
 c'am deprins naravul tãũ
 la bejie
 la trezie
 şî la focul de miuie.
 Ea din gurã aşa grãit:
 —De ãi-î drag sã ne iubim,
 haî la crişmã sã bem vin
 şî cu drag sã ne iubim;
 de ãi-î drag sã ne lãsãm,
 haî la crişmã sã maî bem
 şî cu drag sã ne lãsãm.

M. Lupescu